

Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse

**Midtvejsevaluering for projektet vedr. etablering af et regionsdækkende OPUS-tilbud i Region Midtjylland (projektnr. 59406).**

Dato 25-03-2009

Kasper Szöke Skovgaard

Tel. +45 8728 4076

Kasper.Skovgaard@ps.rm.dk

1-30-74-72-07

Side 1

I Region Midtjylland har der siden 1998 været et tilbud, til unge med nydebutteret skizofreni, om et 2 årigt intensivt behandlingsforløb. Efter at have fungeret som et OPUS-projekt i 3 år blev tilbuddet i 2001 permanentgjort som Klinik for unge med skizofreni ved Århus Universitetshospital Risskov. I forbindelse med tildeling af midler fra Satspuljen 2007-2010 har Indenrigs- og Sundhedsministeriet bevilliget Region Midtjylland 25 mio. kr. til projektet "Etablering af et regionsdækkende OPUS-tilbud i Region Midtjylland".

Der er en dokumenteret behandlingseffekt af den intensive OPUS-behandling til patienter med nydebuteret skizofreni på en række væsentlige områder, som f.eks. forebyggelse af sygdomsrecidiv og indlæggelse, øget fastholdelse i behandling og forebyggelse af misbrug.

Formålet med det regionsdækkende OPUS-projekt i Region Midtjylland er, at alle patienter under 30 år med nydebuteret skizofreni tilbydes et intensivt 2 årigt behandlingsforløb. Behandlingen er ambulant og udgår fra tværfaglige OPUS-teams.

Hensigten med projektet er at skabe et ensartet behandlingstilbud til patienterne, som tager udgangspunkt i det standard-behandlingsprogram, der er udarbejdet i et samarbejde mellem de eksisterende danske OPUS-tilbud.

Den nuværende organisering af det regionsdækkende OPUS-tilbud i Region Midtjylland:

Ud over de allerede eksisterende OPUS-tilbud: Klinik for unge med skizofreni og OPUS-tilbuddet i Børne- og ungdomspsykiatrisk Center, begge ved Århus Universitetshospital Risskov, er der etableret 3 nye tilbud. På voksenområdet (18 – 30 år) er der etableret ét OPUS-team i Horsens. Teamet dækker de 5 sydlige kommuner i Region Midtjylland.

land. Teamet startede 1. januar 2008. Desuden er der etableret et OPUS-team i Herning, som dækker de 8 vestlige kommuner i Region Midtjylland. Dette OPUS-team startede 1. januar 2009. I forbindelse med etableringen af de nye OPUS-teams er der sket en tilpasning af Klinik for unge med skizofreni's geografiske optageområde.

Ud over det eksisterende OPUS-behandlingstilbud ved Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center, som dækker kommunerne i det tidligere Århus Amt, er der med satspuljemidlerne pr. 1. november 2008 etableret et regionsdækkende OPUS-team (kaldet ROPUS-team) til de resterende kommuner i Region Midtjylland. Begge OPUS-teams på det børne- og ungdomspsykiatriske områder er udgående fra Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center i Risskov, og målgruppen er de 14-21¹-årige.

De enkelte OPUS-teams indgår i et forpligtigende samarbejde og et fagligt fællesskab. Klinik for unge med skizofreni, Århus Universitetshospital Risskov, har i den forbindelse en særlig koordinerende rolle og en særlig forpligtigelse til at ajourføre behandlingsprogrammer og bistå de øvrige teams i en opbygningsfase.

Etablering af OPUS-teams:

Rekruttering af personale, specielt speciallæger til de enkelte teams, har været en stor udfordring. OPUS-teamet i Horsens har haft forskellige læger tilknyttet og på den måde kunnet stykke en lægestilling sammen, mens både OPUS-teamet i Herning og ROPUS-teamet i Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center har været nødt til at udsætte opstarten indtil en læge kunne ansættes til teamet.

OPUS-teamet i Horsens startede 1. januar 2008 og fik ansat 1 psykolog, 1 ergoterapeut, 1 socialrådgiver, 3 sygeplejersker samt 1 lægesekretær. Lægestillingen er "sammenstykket" af timer fra flere læger, incl. 1 overlæge på deltid, som har været gennemgående.

Leder af OPUS-teamet i Herning tiltrådte 1. oktober 2008, mens resten af teamet tiltrådte 1. december 2008. I teamet er der ansat 1½ psykolog, 2 sygeplejersker, 1 socialrådgiver, 1 ergoterapeut, 1 sekretær samt 1 overlæge.

Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center fik i efteråret 2008 ansat personale til det regionsdækkende ROPUS-team. En ½ afdelingslæge blev ansat pr. 1. september 2008, mens der 1. november 2008 blev ansat en ½ distriktssygeplejerske, ½ psykolog og 0,6 sekretær til projektet.

Ansættelsen af personale til de regionsdækkende OPUS-teams har dels været forsinket af konflikten på sundhedsområdet i foråret 2008, dels på grund af manglen på speciallæger.

De ansatte medarbejdere har forskellige erfaringer og baggrund. Klinik for unge med skizofreni, Århus Universitetshospital Risskov har - qua deres kompetencecenterfunktion - gennem en

¹ Aldersgrænserne mellem ungdomspsykiatrien og voksenpsykiatrien i Region Midtjylland er ifølge psykiatriplanen defineret som følger: *Patienter, som på henvisningstidspunktet er under 18 år, behandles i børne- og ungdomspsykiatrien, indtil patienten fylder 21 år, hvor ansvaret for behandlingen overgår til voksenpsykiatrien. Patienter, som på henvisningstidspunktet er fyldt 18 år, behandles i voksenpsykiatrien.*

række aktiviteter og tilbud bidraget til at opkvalificere medarbejderne i de nyetablerede OPUS-teams og derved været med til at understøtte opbygningen af et ensartet behandlingstilbud i samtlige OPUS-teams i Region Midtjylland. Klinik for unge med skizofreni, Århus Universitetshospital Risskov har afholdt: Fælles temadage, uddannelsesforløb samt både gruppebaseret og individuel supervision.

Aktivitet:

Jf. den *Tilrettede projektbeskrivelse: Etablering af et regionsdækkende OPUS-tilbud i Region Midtjylland* af 28. februar 2008 er der opstillet følgende succeskriterium:

Der gennemføres en udvidelse af behandlingskapaciteten med 140 forløb om året, som led i en udbygning af tilbuddet om OPUS-behandling til nydebuterede skizofrene patienter i hele Region Midtjylland.

Behandlingskapaciteten i de eksisterende OPUS-tilbud var henholdsvis 120 for Klinik for unge med skizofreni og 34 for OPUS-teamet i Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center, hvilket svarer til en samlet behandlingskapacitet på 154.

I forbindelse med etablering af de nye OPUS-team er der sket en tilpasning af behandlingskapaciteten i de forskellige OPUS-teams, i forhold til de geografiske optageområder, hvor f.eks. OPUS-teamet i Horsens har overtaget behandlingen af OPUS-patienter fra Silkeborg, Skanderborg og Odder kommuner - patienter, som tidligere blev behandlet i Risskov. Dette betyder, at der er overflyttet behandlingskapacitet fra Klinik for unge med skizofreni til OPUS-teamet i Horsens svarende til 20 behandlingsforløb. Samtidig varetager Klinik for unge med skizofreni i Risskov nu funktionen som tværgående kompetencecenter og skal understøtte den faglige udvikling, sikre undervisning og koordination af alle OPUS-teams i Region Midtjylland. Nedenstående tabel viser den tidligere og planlagte behandlingskapacitet.

Tabel 1. Oversigt over tidligere og fremtidig behandlingskapacitet

	Tidligere behandlingskapacitet	Fremtidig behandlingskapacitet
Klinik for unge med skizofreni, Risskov	120	100
OPUS-team Horsens	0	(heraf 20 overført fra Risskov) 43
OPUS-team Herning	0	79
OPUS-team BUC	34	(heraf 29 nye) 63
I alt	154	285

Nedenstående tabel viser aktiviteterne i OPUS-tilbudene i 2008:

Tabel 2: Behandlingsaktiviteten i de projektfinsierede OPUS-teams i 2008:

OPUS-team	Antal patienter	Antal ambulante besøg (heraf ambulante hjemmebesøg)	Antal patienter på ven- teliste
OPUS-team Horsens	37	864 ² (513)	2
OPUS-team Herning	0	0	5
OPUS-team BUC	25	0	0
I alt	62	864 (513)	7

Forventningen til den endelige behandlingskapacitet i de projektfinsierede OPUS-teams³ er 151. Samlet set har de projektfinsierede OPUS-teams i 2008 været i kontakt med/behandlet 62 patienter, der i forhold til den forventede behandlingskapacitet er en opfyldelse på 41 % i 2008, hvilket skyldes, at kun OPUS-teamet i Horsens har været i drift hele 2008.

Med en forventet behandlingskapacitet på 43 forløb er OPUS-teamet i Horsens meget tæt på at opfylde den forventede behandlingskapacitet allerede efter et års drift. Teamet i Herning er som nævnt påbegyndt behandlingen 1. januar 2009, og har i løbet af de første 2 måneder op- taget 9 patienter i projektet. OPUS-teamet på BUC har også haft en sen opstart. Der er plan- lagt udredningsforløb for 25 patienter, samtidig med at der har været brugt ressourcer på op- kvalificering af personale til varetagelse den ambulante OPUS-indsats lokalt ved de ungdoms- psykiatriske centre i Herning og Viborg.

Tabel 3: Behandlingsaktivitet i de allerede eksisterende OPUS-tilbud

OPUS-team	Antal patienter i kontakt i 2008	Antal patienter i be- handling pr. 31. dec. 2008	Ambulante besøg – (heraf ambulante hjemmebesøg)
ROPUS-team, BUC	60	8	526 (17)
Klinik for unge med skizo- freni	195	112	3998 (1525)
Ialt	255	120	4524 (1558)

Aktivitetsniveauet har været højt for Klinik for unge med skizofreni, Århus Universitetshospital Risskov som i 2008 var i kontakt med 197 patienter, heraf er 112 patienter fortsat i et be- handlingforløb den 31. december 2008. Samtidig har det permanente OPUS-tilbud i Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center i 2008 været i kontakt med 62 patienter, heraf er 8 den 31. de- cember 2008 fortsat i behandling.

² Ud over de 864 ambulante besøg er der givet 2.107 andre ambulante ydelser, f.eks. i form af telefonisk kontakt med patienterne, netværksmøder.

³ OPUS-teamet i Horsens er kun delvist projektfinsieret, da der er overført driftsmidler svarende til en behandlings- kapacitet på 20 fra Klinik for unge med skizofreni i Risskov.

Det betyder at det samlede antal igangværende behandlingsforløb den 31. december 2008 var (62 + 120) 182 forløb eller svarende til 64 % af den fremtidige forventede behandlingskapacitet.

Et regionsdækkende tilbud:

Hensigten med projektet er at gøre OPUS-tilbuddet regionsdækkende. Nedenstående tabeller viser hvordan patienterne er fordelt på kommuner. Der er lavet en opdeling mellem tilbuddet til børne- og ungdomspsykiatriske patienter og til voksenpsykiatriske patienter.

Tabel 3: Patienter som har været i kontakt med de børne- og ungdomspsykiatriske OPUS-teams i 2008 – fordelt på kommunerne i Region Midtjylland

Kommune	Antal patienter behandlet af OPUS-teamet, BUC (puljefinansieret)	Antal patienter behandlet af OPUS-teamet, BUC ⁴ (det permanente)	Antal patienter behandlet i alt pr. kommune
Favrskov		1	1
Hedensted			
Herning	6		6
Holstebro	1		1
Horsens			
Ikast-Brande			
Lemvig			
Norddjurs		2	2
Odder			
Randers		6	6
Ringkøbing-Skjern	2		2
Samsø			
Silkeborg	1	3	4
Skanderborg			
Skive	3		3
Struer	2		2
Syddjurs		1	1
Viborg	8	3	11
Århus		21	21
Andre kommuner	2		2
I alt	25	37	62

Tabellen viser, at patienterne i OPUS-tilbuddene kommer fra 12 af de 19 kommuner i Region Midtjylland. 35 patienter svarende til 56 % kommer fra kommunerne i det gamle Århus Amt, som har kendt tilbuddet gennem længere tid. Men ellers er der ikke et entydigt mønster ift. hvor patienterne kommer fra.

⁴ BUC havde i 2008 i alt kontakt til 62 patienter, hvoraf 37 er blevet behandlet og 8 fortsat er under behandling. Der var forsamlinger med 17 patienter, der ikke opfyldte kriterierne, og derfor ikke kom i forløb.

Tabel 4: Patienter som har været i kontakt med de voksenpsykiatriske OPUS-teams i 2008 – fordelt på kommunerne i Region Midtjylland

Kommune	Antal patienter behandlet af OPUS-teamet, Herning ⁵	Antal patienter behandlet af OPUS-teamet, Horsens	Antal patienter behandlet af Klinik for unge med skizofreni, Risskov ⁶	Antal patienter behandlet i alt pr. kommune
Favrskov			4	4
Hedensted		1		1
Herning				
Holstebro				
Horsens		14		14
Ikast-Brande				
Lemvig				
Norddjurs			5	5
Odder				
Randers			20	20
Ringkøbing-Skjern				
Samsø				
Silkeborg		14	1	15
Skanderborg		8		8
Skive				
Struer				
Syddjurs			4	4
Viborg				
Århus			78	78
Andre kommuner				
I alt		37	112	149

Som det fremgår af tabel 4 kommer hele 134 patienter, svarende til 90%, fra kommunerne i det gamle Århus Amt. Dette skyldes primært, at OPUS-teamet i Herning først er kommet i drift 1. januar 2009. I de geografiske områder, der er dækket af de OPUS-teams, som var i drift i 2008, er det kun fra Odder og Samsø kommuner, der ikke er patienter.

Effekten:

Succeskriterier:

- 90 % af patienterne tilknyttet et OPUS-team fastholdes i behandling
- Tilbagefaldshyppigheden (indlæggelser) inden for 2 år er højest 30 %

⁵ De patienter, som er kommet i behandling i OPUS-teamet i Herning efter den 1. januar 2009 fordeler sig således: 2 fra Herning, 5 fra Viborg, 1 fra Ikast-Brande og 1 fra Struer. Dvs. fra 4 af de 8 kommuner, som er teamets geografiske optageområde.

⁶ Udover de 112 patienter, som var i behandling den 31. december 2008, afsluttede klinikken i 2008 58 patienter efter endt behandlingsforløb, samt havde forsamlinger med 27 patienter, der ikke opfyldte kriterierne og derfor ikke kom i forløb.

Klinik for unge med skizofreni har udviklet en klinisk forskningsdatabase. Det er aftalt mellem de voksenpsykiatriske OPUS-teams, at data fra alle tre OPUS-teams skal indtastes i databasen. Der er derfor en forventning om, at man ved projektperiodens udløb vil kunne bidrage med kvalificerede data i forbindelse med vurderingen af de opstillede succeskriterier.

Patienttilfredshed:

Succeskriterium:

Tilfredsheden blandt patienter og pårørende ligger 10 % højere end den gennemsnitlige tilfreds inden for almenpsykiatrien i Region Midtjylland.

I slutningen af 2010 gennemføres den første landsdækkende patienttilfredsundersøgelse indenfor projektperioden. Resultatet af undersøgelsen vil først foreligge i løbet af 2011. Det kan derfor være vanskeligt at vurdere patienttilfredsheden med OPUS-projektet i sammenligning med øvrige behandlingstilbud indenfor projektperioden.

Det undersøges, om det er muligt at få data fra de landsdækkende undersøgelser, således at de kan indgå i den endelige evaluering.

Budget:

I forhold til det af ministeriet godkendte budget, ser det foreløbige forbrug således ud:

	Udgifter	Budget (1.000 kr.)			Forbrug		
		2007	2008	Total	2007	2008	Total
OPUS-teams	Løn		6.407	6.407		2.062.537	2.062.537
	Øvrige	114	785	899	306.670	568.877	875.547
	I alt	114	7.192	7.306	306.670	2.631.415	2.938.084